

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу

Верховна Рада України від імені Українського народу,

беручи до уваги резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1096 (1996) від 27 червня 1996 року щодо ліквідації спадщини колишніх комуністичних тоталітарних режимів, № 1481 (2006) від 25 січня 2006 року щодо необхідності міжнародного засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів, резолюцію Парламентської Асамблеї ОБСЄ SC (09) 3 R від 29 червня - 3 липня 2009 року щодо неприпустимості звеличення тоталітарних режимів,

враховуючи, що Український народ зазнав величезних втрат у результаті вчинення злочинними комуністичним та націонал-соціалістичним (нацистським) тоталітарними режимами на території України злочинів геноциду, злочинів проти людяності, злочинів агресії, воєнних злочинів та інших порушень прав людини, наслідки яких дотепер остаточно не подолано,

беручи до уваги, що Український народ чинив опір іноземному пануванню та вів боротьбу за незалежність, наслідком якої стало відновлення української державності 24 серпня 1991 року,

визнаючи відповідальність демократичної, правової держави за відновлення історичної справедливості та вшанування пам'яті осіб, які боролися за незалежність України, та жертв тоталітарних режимів,

прагнучи до порозуміння навколо складних питань минулого, консолідації суспільства навколо спільної історії, цінностей людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права і дотримання прав людини,

розуміючи расизм як новий різновид тоталітарної ідеології та практик, які лежать в основі режиму, сформованого у державі-агресорі, та ґрунтуються на традиціях російського шовінізму й імперіалізму, практиках комуністичного режиму СРСР та націонал-соціалізму (нацизму),

враховуючи, що у збройній агресії проти України, яка розпочалася у лютому 2014 року, держава-агресор маніпулює інтерпретаціями історичних подій,

розуміючи, що однією із складових збройної агресії Російської Федерації є прагнення позбавити українців їхньої історичної пам'яті,

враховуючи підвищення інтересу суспільства до історії, а надто історії України ХХ століття,

приймає цей Закон, яким визначає мету, основні принципи, завдання, правову основу державної політики національної пам'яті Українського народу, а також основні напрями діяльності суб'єктів політики національної пам'яті.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) **Війна за Незалежність України** - боротьба за незалежність, суверенітет, територіальну цілісність та недоторканність України проти агресії Російської Федерації, яка розпочалась 19 лютого 2014 року. Війна є наслідком послідовної російської імперської політики, спрямованої на заперечення та знищення української державності та ідентичності Українського народу, та включає тимчасову окупацію Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та міста Севастополя; протидію агресії шляхом проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях; здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України;

2) **державна політика національної пам'яті Українського народу** (далі - політика національної пам'яті) - напрям державної політики, спрямований на створення правових, організаційних, економічних умов і гарантій відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу, дослідження та популяризацію історії України;

3) **злочини проти Українського народу** - геноциди, масові вбивства, катування, депортації та інші злочини проти людяності, воєнні злочини, переслідування з політичних, соціальних, класових, національних, релігійних та інших мотивів, інші злочини, вчинені проти Українського народу комуністичним та націонал-соціалістичним (нацистським) тоталітарними режимами, іншими політичними режимами, зокрема Голодомор 1932-1933 років, масові штучні голоди 1921-1923, 1946-1947 років, репресії комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років, Голокост та нацистські переслідування, геноцид кримськотатарського народу, інші репресивні заходи російської імперської політики, а також злочини, вчинені державою-агресором;

4) **історична антиукраїнська пропаганда** - поширення завідомо недостовірної інформації про історію України з метою публічної глорифікації або виправдання імперіалізму та тоталітаризму, відповідних політичних режимів, публічного заперечення злочинів проти Українського народу, впливу на суспільну думку в Україні чи інших державах для заперечення суб'єктності України та прав Українського народу, закріплених у [Конституції України](#);

5) **комеморативний захід** - захід, що організовується органами державної влади, органами місцевого самоврядування, установами, організаціями, їх посадовими особами, іншими особами або суб'єктами, метою якого є вшанування історичних подій та/або осіб;

6) **меморіал** - об'єкт монументального мистецтва, який може включати архітектурну, художню, скульптурну, ландшафтну складову і споруджений з метою увічнення пам'яті про значущих осіб або значущі події в історії народу, держави, краю, населеного пункту;

7) **меморіальна дошка** - пам'ятний знак, встановлений на нерухомих об'єктах культурної спадщини, інших спорудах або інших місцях пам'яті, із текстом, що розкриває зв'язок даного об'єкта або місця пам'яті з історичними подіями та/або особами;

8) **меморіальний комплекс** - комплекс об'єктів монументального мистецтва, архітектурних, художніх, скульптурних, ландшафтних елементів, споруджений з метою увічнення пам'яті про значущих осіб або значущі події в історії народу, держави, краю, населеного пункту;

9) **місце пам'яті Українського народу** (далі - місце пам'яті) - локалізована в просторі територія та розміщені (встановлені, споруджені) на ній об'єкти, що пов'язані з історією України і використовуються, у тому числі, для здійснення комеморативних заходів. Позначеннями місць пам'яті можуть бути пам'ятник, пам'ятний знак, меморіальна дошка;

10) **національна пам'ять** - збережена Українським народом сукупність знань, уявлень та ціннісних оцінок тих подій минулого, які справили вирішальний вплив на його історію, самоідентифікацію, державотворення та/або сприймаються в суспільстві як найбільш значущі;

11) **рашизм** - різновид тоталітарної ідеології та практик, які лежать в основі російського нацистського тоталітарного режиму, сформованого у державі-агресорі, та ґрунтуються на традиціях російського шовінізму й імперіалізму, практиках комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів;

12) **Український інститут національної пам'яті** - центральний орган виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері національної пам'яті Українського народу, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

2. Інші терміни вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у законах України "Про поховання та похоронну справу", "Про охорону культурної спадщини" та інших законодавчих актах України.